Ч. 291 (15.097). Львів, субота 31 грудня 1938. Оплата почтова оплачена готівкою Рік LIX.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

Редакція й Адміністрація: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10, II. ПОВ.
Телефон Редакції 246-46
Телефон Адміністрації 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060.
" Банку Чеських Леґіон Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
місячно (з книжкою) 5.00 зол.
четвертьрічно 15.00 "
піврічно 30.00 "
річно 60.00 "
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч.
У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 СОТ.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО КНИЖКУ Б-КИ „ДІЛА" В ОБЄМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

„Січ" святкуватиме роковини бою під Сиготом.

Як подає пресове бюро Карпатської України, головний командант „Січи" наказав усім клітинам організації відсвяткувати 15. січня роковини битви під Сиготом, вшановуючи память борців за волю.

ОДНОСТРОЇ ДЛЯ „СІЧИ".

Головна команда „Січи" наказала своїм одиницям перевести підчас Різдва коляду на закупно однострої.

Румунська меншина вірна урядові Карпатської України.

Прем. о. д-р Волошин приняв делеґацію румунського православного духовенства з Карпатської України, яка запевнила уряд про повну вірність і відданість румунського населення краю і побажала якнайкращих успіхів у праці в 1939 р.

ОРГАНІЗАЦІЯ СУСПІЛЬНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ.

У міністерстві суспільної опіки в Хусті відбулася підготовча нарада у справі наладнання césп. обезпечення для урядовців.

—o—

У Мадярщині не вільно уживати української мови.

УКРАЇНСЬКІ БОГОСЛОВИ ВТІКАЮТЬ З УЖГОРОДУ.

„Ілюстровани Курер Цодзєнни" довідується з Праги, що мадярський уряд заборонив послуговуватись українською мовою на землях, що їх Мадярщина дістала на основі віденського арбітражу.

В ужгородській дух. семинарії залишилось тепер лиш 18 богословів, а 44 втікло. Всі втікають з причини репресій мадярона сп. Стойки, який примушував присягати на червоно-зелено-білий мадярський прапор. В семинарії ведеться мадярський курс; історію викладає уже проф. Сулинчак по мадярськи.

Замах на польську станицю на чеському пограниччі.

Як подає польська преса, на кордонному переході між Підлісcям і Міхалковіцами фриштацького повіту, кинено гранати й обстріляно з карабінів польську кордонну станицю. Двох польських стражників Бернарда Вільковського і Павла Новака тяжко ранили. Також тяжко ранили постерункового Павла Хулого. Їх перевезли до Орлової.

Льокальна візія й слідство устійнили, що гранати кинено на кордоні з чеської сторони.

Ще один протест польського посла у Празі.

Польський посол у Празі відвідав міністерство закордонних справ та зробив демарш у відповідь на чеський замах на станицю польської граничної сторожі під Міхалковіцами.

Йому відповіли, що праський уряд змагає до нормалізації сусідських взаємин у прикордонній полосі і вислав на Шлеськ начального інспектора поліції, що переведе енерґійне слідство і передасть дирекції чеської поліції в Моравській Остраві відповідні доручення, щоб змінити взаємовідносини на шлеськім відтинку польсько-чеського кордону.

Праський уряд чекає на точний звіт начального інспектора поліції по його поворотї з Моравської Острави та згідно з цим звітом видасть відповідні накази.

В пятницю відбуде польський посол у Празі дальшу розмову з міністром Хвальковським.

Морський бій у Ґібральтарському проливі.

Ще при кінці серпня ц. р. контрторпедовець есп. червоної фльоти „Хозе Люїз Діяз", ушкоджений у битві з кружляком „Канаріяс", схоронився до Ґібральтару. Після ремонту він не міг залишити Ґібральтару, бо на нього чекали національні кораблі.

Минулої ночі він таки виплив з Ґібральтару і наїхав на нац. корабель „Юпітер", який негайно затонув. Інші нац. кораблі розпочали пальбу. „Хозе Люїз Діяз", втікаючи до Ґібральтару наїхав на мілину 50 метрів від берега. На його чердаку підчас бою згинуло 7 моряків, ранено 11.

ПЕРЕМОГА НАЦІОНАЛЬНИХ ВІЙСЬК ПІД БАЛЯҐЕРОМ.

Нац. війська заняли Бенавенту і пішли під Баляґером на 4 км. вперед, займаючи 4 гірські пасма, м. ін. Сієрра Москера і Монтере. Червоні втратили 1.500 полонених і 7 літаків.

Важкі бої йшли за Гранаделлю, відкіля веде шлях до Борхас Бланкас, де є головна кватира червоних військ; тому на на тому відтинку червоні ставлять поважніший опір.

НАЦІОНАЛЬНІ ЛІТАКИ БОМБАРДУЮТЬ.

Нац. літаки збомбардували Картахену, Барсельону та низку місцевостей у південній Кательонії. Згинуло 15 осіб, ранено 30.

Від години 23,30 нац. артилерія сильно обстрілювала Мадрид.

ПЕРЕД НІМЕЦЬКО-ЕСПАНСЬКИМ КУЛЬТУРНИМ ДОГОВОРОМ.

Рада міністрів у Бурґосі радила над справою культурного договору з Німеччиною.

Шляхи польської закордонної політики.

Львів, 30. грудня 1938.

У польській пресі всіх напрямків ведеться палка дискусія на тему дотеперішніх і будучих шляхів польської закордонної політики. Цю дискусію і ми вважаємо надзвичайно актуальною: не може бути двох думок, що від вирішення напрямних дальшої польської закордонної політики залежить просто доля польської держави і всіх народів, що в ній живуть.

Останні міжнародні події спричинили в цій ділянці поважні зміни, ба навіть цілі переломи у польській прилюдній опінії, головно опінії польських інтелігентських мас. Після смерти марш. Пілсудського польська закордонна політика, ведена мін. Беком, була гостро атакована цілим правим, ендецьким та ендекоїдним табором, до якого — „горрібілі дікту" приєднувались і польські соціялісти і демократи з Фронту Морж — і всі жиди. Іншими словами — та політика не була в польському громадянстві популярна тому, що закидали їй надто велику примирність супроти німців та надто велику сторожкість супроти французів. Конкретно давали причину до таких атак: спільна з німецькою нехіть польської закордонної політики до тези про систему збірної безпеки, якій і Німеччина і Польща протиставила тезу двосторонніх пактів; те саме торкалося підходу до Ліґи Націй, головно її клявзулі про солідарність у санкціях проти того, кого Ліґа признає „напасником"; те саме торкалося проекту східнього пакту і становища Польщі супроти справи „аншлюсу", яке було розбіжне зі становищем західніх великодержав, і врешті причиною тих атак було раніш становище Польщі супроти Чехословаччини, та подекуди усієї Малої Антанти, незалежно від істнуючого польсько-румунського пакту. Ввесь згаданий польський опозиційний табор мав за всі ті конкретні акти польської закордонної політики, які робили враження системи, претенсію до мін. Бека, при чому ріжні партнери того табору виходили з дещо інших, ріжних, засновків. Ендеція була, як і раніш, політично русофільська, тісно єднаючи свою закордонно-політичну концепцію з внутрішньою протиукраїнською політикою; момент, в якому і Франція пішла на союз із СССР (часи п. Барту—Еріота) був найбільшою моральною і політичною перемогою польських ендеків, які могли своє русофільство утотожнювати з франкофільством. Польська демократія з Фронту Морж побивалась не так за наближенням до Совітів, як до Франції та Чехословаччини, зберігаючи велику резерву у формулюванні своїх поглядів на внутрішню польську національну політику. ППС і жиди були засадничо проти всього, що мало найменший посмак наближення чи співпраці зі зненавидженою III. Німеччиною, при чому грав тут ролю не момент національний (відвічний конфлікт польської та німецької нації), лише момент ненависти до націонал-соціялістичного режиму.

Успіх Польщі на польсько-литовському фронті, що його вона безумовно у великій мірі завдячувала кон'юнктурі, викликаній „аншлюсом", сильно позицію мін. Бека скріпив. Але до повного перелому настроїв прийшло щойно в періоді прилучення Заольжа: у хвилі, як вмарш польських військ на Заольже, мін. Бек був найпопулярнішою особою у Польщі. Немов на кивок маґічної палочки замовкли всі критики й малконтенти, які мусіли признати, що тактика відтримувати Німеччину в її на-

ступі на Середню Европу, дає обосторонні користи. Настрій захоплення минувся з моментом, коли прийшли дальші реперкурсії чехословацької кризи, зокрема коли вирінула справа Карпатської України з усіми її стадіями аж по останній побут мін. Чяна у Будапешті, і коли справа польської закордонної та внутрішньої політики стала найактуальнішою темою всієї західно-европейської преси, зокрема і в першу чергу французької. Проголошення відомого польсько-совітського протоколу та поголоски про недалекі відвідини Літвінова у Варшаві зактуалізували у прилюдній польській опінії знову совітофільські настрої, з тією ріжницею, що тепер ту ендецьку закордонно-політичну концепцію ідентифіковано бупім то з якимось зворотом офіціальної політики. Але поголоску про приїзд Літвінова заперечено, зате появилась у часописах вістка, що вже у січні приїдуть до Варшави у коротких відступах і п. Рібентроп і Чяно. Вже самі ці факти вказують яскраво, що польська публіцистика і прилюдна опінія знову зедорієнтувалась, стоючи в обличчі немов цілком суперечних закордонно-політичних напрямних.

Мериторично ситуація змінилася щодо двох засадничих точок: Німеччина задовольнила свої претенсії у Середній Европі, з чого проте не виходить, що вона взагалі проголосила ліквідацію всіх своїх дальших претенсій супроти світа. На це просто не дозволяє динамічний характер націонал-соціялізму та льоґіка тоталістичного режіму, звязаного з одною людиною, одною небуденною індивідуальністю. З цього факту, що його ніхто у світі не оспорює (ані німці, ані французи, ані поляки чи москалі) виринає хвилюючий нині світ запит — якими шляхами піде дальше німецька закордонна політика, у розумінні практичних цілей. Другий момент, який вніс велику і поважну коректуру у всі дотеперішні теоретичні висновки закордонно-політичних ліній, це повне банкроцтво всієї так званої версайської системи, себто банкроцтво союзів, творених в імя збереження французької територіяльно-европейської геґемонії. З погляду ґеополітики не є важне те, чи французька прилюдна опінія висловлюється сьогодні за таким чи іншим конкретним пляном, тільки те, що всю французьку прилюдну опінію охопила нехіть мішатися надалі взагалі до якихнебудь европейських сухопутніх справ. Теза Фляндена, вчорашнього і напевне завтрішнього міністра закордонних справ Французької Республики, що з Европою Франція завжди мала лише клопоти (відклик до політики від часів кард. Рішельє і Мазаринія, аж по наполеонські походи і Наполеона III. та останній военний союз з Росією і післявоєнної версайської системи), зате ніколи таких клопотів не мала з своїми заморськими кольоніями, ця теза домінує нині у французькій та бельгійській пресі всіх напрямків. Туга за миром стала знову у Франції чинником вирішним, за таким миром, який тільки не погрожував би французькому теперішньому територіяльному станові посідання. За ціну мира і спокою французький „сірий чоловік" хоче зректися своїх престіжевих амбіцій. На західному фронті залишаються два фронти — вісь Берлін—Рим та франко-англійський союз — які сьогодні зайняті з головою італійськими претенсіями супроти Франції та кольоніяльними претенсіями Німеччини, але з Великою Британією як тим посередником, який потенціяльно є вже схильний прийняти концепцію пакту чотирьох, себто всі актуальні конфлікти між 4-ма великодержавами вирішити компромісово.

Ясна річ, що така радикальна зміна в укладі міжнародніх сил мусить вплинути на зміну чи модифікацію закордонної політики кожної европейської держави, тим більше Польщі. Не диво теж, що такі публіцисти, як Мацкевич, Стронський, передовики „Часу" і т. д., які завжди проявляли особливе зацікавлення проблемами закордонної політики, сьогодні не залишають у спокою цієї теми. Тема тим цікавіша, що сьогодні стає вже панівним той погляд, що його завжди висловлювали ми, — виконуючи раніш незавидну ролю проповідників серед пустині: закордонна політика держави не може бути відірвана від політики внутрішньої, головно тут, на межі Західньої і Східньої Европи, яка має цілу низку власних неполадних проблем.

Так виглядає зверхній бік справи. Як виглядає мерітум польської закордонної політики і як — на нашу думку — повинно би виглядати надалі, це тема цілком окрема, тема справді величезна. Вяжеться вона безпосередньо з цілими польськими ідеольоґіями чи може тільки фразеольоґічними висловами, які проте мають велике значіння, як чинник, що впливає на настрої або навіть на специфічний хід думок: напр. вислів про великодержавницьку місію Польщі і звязані з ним престіжеві умови, ідея однородно-національної держави, з другого боку — ідея прометеїзму з передумовою конструктивної політики супроти славянських меншин у Польщі. Ясно, що ця тематика цікавить нині в найбільшій мірі також українське громадянство, ба навіть низові маси народу, який стежить за розвитком міжнародніх подій так пильно, як ще ніколи досі.

ік.

Звеличання Шевченка і поворот до деяких історичних правд у Совітах

ВІД ПАМЯТНИКА ДО ШКІЛЬНОЇ ПРОГРАМИ.

Урядова комісія у складі начальника управління у справах мистецтва при раднаркомі УССР Компанійця, голови урядового Шевченківського комітету Корнійчука, поета Бажана та директора різьбарських майстерень Кірхіна прийняла у Ленінграді від різьбаря Манізера модель постаті Шевченка для памятника у Києві. 6-метрову постать будуть відливати спочатку з ґіпсу, а потім із бронзи. Як видно з фотографії, постать зображує поета з непокритою головою, одягненого в довгий розсібнутий сурдут. На грудях довга і широка краватка зпід відкладаного коміра сорочки. Поет стоїть, заклавши руки за спину, з трохи нахиленою вперед головою.

Інститути літератури, Академій Наук СССР та УССР випускають великий фотоальбом, присвячений памяті Шевченка. В альбомі буде щось з 100 аркушів-репродукцій з картин Шевченка, ілюстрацій до його творів, листів, документів тощо.

Ленінградський центральний архів внутрішньої політики випускає збірник: „Шевченко і царська цензура". У збірнику понад 200 історичних документів.

Уже почались по ріжних містах великі літературні вечорі, присвячені памяті Шевченка. Вони відбулися: в Києві, в Київському державному педагогічному інституті і навіть у клюбі працівників наркомату внутрішніх справ (і то нібито за цілком поважною програмою!!), в Конотопі. На черзі вечорі в Чернігові, Винниці, Проскурові, Коростені.

За діяльною програмою з української літератури для кляс призначено для кожної кляси по 45 годин для вивчення 30 творів Шевченка. „Вісті" в великій статті зазначають, що відповідальність школи і викладача літератури, коли діти вивчають творчість Шевченка, дуже велика. Наприклад, читаючи вірші треба вміти передавати їх співучість, музичність, ріжнобарвність інтонації, треба підкреслювати стиль Шевченка. Треба звертати велику увагу на вивчення біографії Шевченка, яка має самостійну освітньо-виховну вагу. Треба ознайомлювати учнів з тим, як працював Шевченко над своїми творами. Дуже характеристична згадка у статті, як вчитель, коли його спитали діти, що значить слово „благоденствує" відповів, що це значить „живе в злиднях" (не так легко вивчити „братерську" мову!). Значною хибою теперішніх підручників і програми є, на думку автора статті, те, що „в них не розкрито значіння Шевченка, як родоначальника української літератури, творця української літературної мови, як першого ґеніяльного поета українського народу: в них не підкреслено того, що творчість Шевченка — підсумок усього попереднього розвитку української літератури і невичерпане джерело її майбу... го." Потрібно поважне політичне і мето... керівництво роботою над вивченням творч... Шевченка в школі. Потрібна ціла низка під... ників. Потрібно поповнення шкільних бібл... Шевченківською літературою. І це все на... вано ніде інде, як у „Вістях"", ч. 293. І ... відмітка Головліту (год. управління у... вах літератури й видавництв, що викону... обо... вязки цензури) за № 5764 є!

ІСТОРИЧНА ТЕМАТИКА В УССР.

Директор Інституту Історії України Акад... Наук УССР Белоусов, порушуючи питання пр... історичну тематику, зазначає між іншим що ... вдоволенням зустрілася песа Корнійчук „Бо... дан Хмельницький", де автор постав... со... завдання висвітлити і відобразити од... з ... значніших сторінок героїчної боротьби укр... ського народу й що український народ че... що цей твір знайде найширший відгу... се... української письменницької громадськості. ... українського народу є багато славних, кр... і героїчних сторінок іс... наводячи приклади: ... проти татаро-монго... зволььна війна у XVII ... він до цього і боротьбу ... венції в XVIII. віці, а далі історію громад... війни. Але чи можна було, скажім, ще рік ... так писати про українську історичну темати...

А ось на ту саму тему стаття під на... „Фальсифікація історичної правди". Стаття ... винувачує в цьому Полтавський історичний ... зей: а саме: виставлено там в одному з від... картину „Татари женуть ясир" і пояснен... неї „Богдан Хмельницький за допомогою та... придушував селянські повстання, за що дав... татарам чоловіків та жінок у ясир". Отже, ... значає стаття, „Богдана Хмельницького, пост... пову людину свого часу, знаменитого ... водця, який став на чолі загально народної ... звольної війни 1648—1654 рр., фтори цього на... пису перетворили на ворога українського наро... ду!" Або наприклад під портретом сина Хмель... ницького, Юрія, дано пояснення, що його обр... но на гетьмана тільки через „заслуги" батька пе... ред українською старшиною. Стаття висловл... обурення з приводу цих лапок. Під портрет... Максима Кривоноса „народнього героя, талан... витого безстрашного полководця" написан... тільки кілька слів — „Максим Кривоніс — од... з ватажків селянської війни 1648 року!" Газет... „Більшовик Полтавщини" надрукувала статт... де пише: „На чолі опозиції став Богдан Хмель... ницький — середній український шляхтич, ... го інтереси особливо були зачеплені." Цим ... ком усупереч історичній правді заличає ... тована напочатку стаття: „не на чолі опози... а на чолі народно-визвольної війни українсько... го народу став Хмельницький, і не „середні... шляхтичем він був, а дрібним з походження ... козацьким старшиною!" Цікаво, що всю ... фальсифікацію стаття приписує „буржуазн... націоналістам"!

Інститут Історії Академії Наук УССР ... зував читання публичних лекцій з історії У...

ині. Прочитано лекцію на тему „Київська Русь“. На черзі низка лекцій з історії визвольної боротьби українського народу в XVII. віці. Той самий інститут закінчує складати другий випуск хронольогії історії України від 1861 до 1917 р.

Державне військове видавництво почало випускати „Бібліотеку червоноармійця“, головно про геройське минуле українського народу в популярній формі. Корнійчук пише книжку про Богдана Хмельницького, Панч про Кривоноса, Качура про Богуна. Бажан готує твір про князя Данила Галицького. Ле — про Наливайка. Охрименко готує книжку „Таращанці“, професор Оглоблін — „Полтавський бій“.

Трудно припускати, що все вищезазначене тільки випадковий збіг настроїв. Ні, мабуть під впливом національної ідеї, Москва змушена йти на деякі уступки. Хоч і згадують і про Полтавський бій у дусі „Полтави“ Пушкіна і про „братерський російський нарід“, але вільно при цьому пригадувати, що Україна має свою власну історію та культуру.

Л.

НАШІ У ВАРШАВІ.

Ріжні справи приневолюють мене двічі-тричі у році відвідувати Варшаву та зупинюватись у ній тиждень і довше.

Удень від години 10 до 1-шої бігаєш по всяких урядах та міністерствах, а пополудне вільне. Звичайно, щоб час забити, йдеш до театру чи кіна, та хоч і підеш, то всюди чужим почуваєшся, нема своєї живої душі, з ким по українськи поговоритиб. А як до театру чи кіна не йдеш? Сидиш у своїй кімнатці в готелі та книжку чи часопис читаєш. Воно, як чоловік на день приїде до Варшави чи два — то й байдуже. Два дні проминуть скоро. Та як на довше, то починаєш міркувати. **Та чиж у тій Варшаві** наших людей зовсім нема? Видай нема, бо не чути, щоб свою якусь домівку мали, щоб десь сходилися. Починаєш пригадувати собі і признаєш, що тут чимало наших. А той, що у банку служить — своякои навіть доводиться. Давай, подзвоню! „Гальо! гальо! То ти іммярек?“ „Та я!“ „Ну от чудово. Я приїхав до Варшави, заїхав до такого-то готелю. Можеб ми так побачилися“. „Славно, прийду в такій-то годині“. Прийшов. Розговорилися. Згодом я його запитую: „Та здається мені, що вас тут земляків повинно бути таки досить“. „Є — відповідає. Ось той і той має таку-то державну посаду. Той і той є професором університету, той і цей примістився при залізниці у такому то характері, цей у такому банку, другий в іншому, цей у приватній фірмі, тамтой в другій, така-то у третій, і всі живуть і не найгірше, їх працедавці з них вдоволені“. „Ну, а якже — питаю — та ви так одинцем кожний живете, тай не сходитеся?“ Та ні! В неділю до церкви заходимо, тай там стрічаємося, але не всі приходять. До служби йдуть деякі до такої то і такої господині і там з собою трохи говорять. А так знаючі себе по хатах відвідують. Гуртками живуть“. „Значить, кажу, повна незорганізованість!“ „Та так! От студенти, то зорганізовані! Свою домівку мають, сходяться, а старші у гурт ках живуть або і зовсім ні“.

Це говорили ми в суботу вечором. Другого дня, у неділю вибрались ми до церкви, що в монастирі оо. Василіян при вул. Міодовій. Церква невелика, а всеж душ шістьсот поміститься в ній. Тої неділі було до двіста; чоловіків та жінок майже по половині, переважали жінки. Жінки робили на мене враження старших, чоловіки молодших. Та направду старих я бачив одного, а було двох (тим другим я був); решта в середніх літах і молодші і зовсім молоденькі і діти. От передімною батько, мабуть якийсь ремісник, або монтер, з маленькою, чепурно прибраною донечкою. Мило мене вразило, що батько привчає свою дитину замолоду до рідної церкви ходити. А от два паламарі до Служби Божої служать. Молоденькі; ґімназисти, сини одного вищого урядовця. Передімною також ґімназист з молитовника молиться, побіч мене мама з молоденькою донечкою. По другому боці молодий чоловік, на робітника фабричного подібний, а знову вище збоку в українській народній ноші домова помічниця стоїть.

Ех! церква! церква! Чудова установа божа, де кожному можна зайти, де кожний почувається рівноправним громадянином.

Євангеліє: про хвору жінку, що вісім літ хорувала і була згорблена та не могла зовсім випростуватись, але все мала надію на Бога. І сповнилася її надія, змилосердився Господь Бог над нею. Христос побачив її та оздоровив. Пригадав слова Євангелія проповідник і поширив їх та казав уповати, мати надію на боже милосердя навіть тоді, коли здавалось би, що вже ратунку нема. Нема ситуації, говорив проповідник, з котрої не булоб виходу. Навіть у найтяжчій, безнадійній хвилі треба не кидати віри, треба рятуватися, помагати собі самому а Господь Бог певне у слушній хвилині допоможе. На мене та проповідь зробила дуже гарне враження.

„Рцім вси от всея души і от всего помишленія нашего, рцім!“ „Господи помилуй“ співає невеличкий, чи не пять осіб, але з прегарними голосами, прегарно вишколений хор. Велика подяка і признання належить тим, що дбають за гарний спів у рідній церковці. Перед виходом кидаю востаннє оком на церкву. Чистенька, видно дбайливу опіку оо. Василіян. Але багато їй ще бракує. Нема іконостаса, бічні вівтарі чекають також упорядкування у східнім обряді. „Але це прийде“, так запевняв мене згодом о. Ігумен. Головне: церква є, вірні, а є їх понад 1.000 душ, мають де в неділю і наші свята помолитися і свою мову почути.

Перед церквою народ стоїть, головно молоді. Витаються, новинками обмінюються, галицька ґільда у Варшаві. Підходять до мене [illegible] молоді інжинірі, знайомі ще зі Львова, в[illegible]емось. Поговорили та пішли гуртком до р[illegible]рану, у кімнату, де українці збираються. Б[illegible] із двадцять душ. За столиками по трьох-ч[illegible] гуртками сиділи, обід їли та негодо[illegible]ляли. Коло головного стола сиділи т[illegible] українки, самі. Якби не те, що я знав, що тут зібрані українці, не подумав би, що вони тут, та що ця кімната, це такби мовити, недільний клюб. Не так я видав в еміґрантів інших народів. Там у гостинній кімнаті всі за одним столом сиділи, одна родина, один стіл. Правда, що по обіді трохи змінилося, громадяни чи громадянки до себе підходили, розмова розпочалася загальна про рідний край та про місцеві болячки.

ГУСТАВ БОДЕ. 2

Конрад любить пансіон.

(Докінчення).

Але побачив струнку в волошковій суконці постать, що повілі прокладалася крізь темний город. Він вибіг їй назустріч.

— Ой, дівчата не можуть прийти!.. Мають карцер...

Він побачив незнане лице.

— А ви хіба нині перший раз!...

Незнайома притакнула, збентежена. Вона була дещо старша від товаришок і трохи поважніша. І мабуть мала ще тугу за домом. Конрад повів її на терасу та погостив чаєм.

— Чомуж тамті сидять в карцері? Невжеж Лізель попала на слід?...

— Так.

Ой, як гостро звучав її голос.

— Вона таки знає, що вони всі сюди забігають і їй це не подобається!

Конрад був обурений.

— А чому-ж їй, старій дівулі, це не подобається? Чому не мають дівчата тут їсти овочів і потанцювати й забавитися трохи?

Вона стягнула гостро брови.

— Очевидно, з педагогічних мотивів, — відповіла глумливо а ви-ж мужчина!

Конрад висміяв її.

— А чи це, пані, педагогічно виховувати дівчата в незнанні тієї дійсности, що на світі є щось таке як мужчина?

Дівчина схилила голову.

— Я тільки кажу те, що Лізель казала. Це зрештою ніяка стара панна. Вона-ж молода.

— Але душа її постаріласъ. Ось що! І тому не дає іншим зазнати невинної приємности, бо вона сама її не має.

Вона кинула на нього допитливий погляд.

— Ну, то що буде тепер? Я вже наїлася досить!

Спантеличений Конрад подав папіроски.

— Одну можете викурити, більше не дозволю!

Але гострий тон йому не вдався і він загубився у своїм спокою, а його гостя балакала зовсім свобідно. Поправді то вона була така мила й ніжна, як інші, і досвідніша і певніша, хоча дещо неспокійна. Така собі нервова веремія. А може мала лиху совість у відношенні до тих чотирнацятьох... І нараз йому видалося, що ця незнайома йому таки дуже сподобалася...

— Але я радилаб вам уважати — сказала раптом — Лізель казала, що вона і сюди прийде, щоб вас побачити тай вам прочитати лекцію!

— А що-ж я таке вчинив? — вирвалось Конрадові питання.

— Ви, мій пане, довели чотирнацять вихованиць інтернату до непослуху, нарушивши дисципліну школи!

— Ну так — сказав Конрад — але-ж подумайте, як я міг їм опертися? Ви тих чотирнацять, мабуть, добре не знаєте. Але уявіть собі: та Карина має сині очі, майже такі як ваші, а Сусанна з тим пристриженим ясним волоссям, що теж як у вас...

— Моє волосся що найбільш ясно-брунатне замітила сухо.

— Ну, а Етель має прегарний носик, саме як у вас, лиш не такий гострий. Ерика така-ж добра й мудра — майже як ви...

— Коли-ж бо вона задачі відписує...

— А в Наталки такий солодкий, теплий голос, що начеб ви самі говорили, а така розумна Інґа!... А та стать Павлини ...точнісінько, як ваша...

— Ет, худий горобець! — та це вже був дуже слабий протест...

— А уста Рути — чи не чудо?... Чи не мають тієї краси що ваші? Чи можнаб їм що відмовити? І чи це можливе, щоб тих ваших уст тепер не поцілувати?

Вона хотіла протестувати, але вже було пізно. Він держав її вже в обіймах і вона теж не могла інакше і мусіла його обняти за шию і мусіла поцілувати. Тоді моряцький свист Ерики протяв повітря. Конрад пустив дівчину і обоє стали як укопані перед зачудованими зорями чотирнацятьох.

— Та-ж це Лізель тут! — закричали хором остовпілі з дива й страху дівчата.

* * *

За ніщо в світі не хотіла Лізель вірити свому чоловікові, що він не пізнав хитрощів невіломої від першого моменту. Але дівчата, що тепер приходять до пансіону, бувають частенько в сусіднім хуторі Конрада, звичайно в білий, ясний день тай без страху. А це вже, очевидно, і наполовину не таке гарне...

Перекл. м. м.

Всі відчувають, що потрібна своя домівка, свій клюб, де моглиб бодай раз на тиждень зібратися, поговорити, часописи з рідного краю прочитати, чи переглянути. Не всі-ж можуть рідні часописи передплачувати, дехто на дорібку, дехто вже одну газету передплачує та рад би і другу переглянути. Конечний є клюб, щоб і вечірки у власній домівці уладжувати і щоб хтонебудь, щоприїхав би з краю, міг туди зайти і служити інформаціями „з першої руки“.

— А чи робите щось у тому напрямі, щоби до такого клюбу дійти? — питаю.

— Робимо і маємо надію, що вкоротці на відкриття того клюбу Вас, пане інжиніре запросимо.

Чекаю. Павло Дурбак.

Додаткове вияснення у справі шкільного плебісциту.

Управителі шкіл і шкільні інспектори не хотять давати інформацій, за котрі школи можна тепер переводити шкільний плебісцит за українською мовою навчання, нікому крім заінтересованих родичів.

У цій справі інтервеніювали дня 29. грудня 1938 р. пп. посли Дмитро Великанович і м-р Степан Навроцький у Кураторії Львівської Шкільної Округи, але безуспішно, бо вияснено їм, що це рішення шкільної влади і воно невідкличне.

З огляду на те, самі заінтересовані батьки всіх громад, де є неукраїнська мова навчання у школі, мають безпосередньо звертатися по інформації до управ дотичних шкіл, або до приналежних Шкільних Інспекторатів.

Колиб робили їм дальше труднощі, треба повідомити про це негайно Головний Секретаріят УНДО у Львові, Пасаж Гавсмана ч. 6. II. поверх.

Головний Секретаріят

Українського Національно-Демократичного

Обєднання.

Що писало „Діло“ 50 років тому.

Львів, 27. грудня 1888.

УКРАЇНСЬКІ ШКОЛИ.

Вже за кілька днів зберется галицький краєвий сойм. Опрім пропінаційної справи і справи соціяльно-економічної, він повинен би занятися також важною національною справою себто внесенням руських послів щодо руських шкіл. Уже пять сесій тягнеться та справа. Значна частина польських послів і польської журналістики приняли її зразу з такою прихильністю, чи з правдивою чи тільки вданою, не хочемо рішати. Одначе їх верховодні політики не хотіли її відразу залагоджувати, відай сподівалися, що перше для неї корисне враження з часом затреться.

ПЕРШІ МЕТЕЛИЦІ ЦЬОГОРІЧНОЇ ЗИМИ.

На шляху між Чортковом і Гусятином усякий рух поїздів припинено від 27. ц. м. через великі метелиці.

НОВІ ДЖЕРЕЛА НАФТИ.

З Івонича повідомляють, що на двірських грунтах у Климківці найшли нафтову ропу. В самім Івоничі довертівся д-р Н. Леваковський до джерела ропи, а що ті поля є наче продовженням багатих джерел нафти у Вітрній, то можна надіятися, що не так скоро ще не стане нафтових джерел у наших Карпатах.

БУДЖЕТ МІСТА ЛЬВОВА

на 1889 р. виказує розходи на 1,301,271 і доходи 1,201.142 зр. Недобір має покритися сподіваною надвишкою доходів.

Положення в Сирії загострюється

Царгородський щоденник „Джумгуріет“ повідомляє з Бейруту, що сирійські націоналісти задумують почати чинну боротьбу проти Франції на взір арабів Палестини. Прихильників збройної боротьби є чимало. Положення загострює обставина, що саме опозиція рекрутується серед кол урядової партії.

Тепер вернувся по піврічному побуті [...] Франції сирійський премієр Джеміль Мард[...] Політичні кола Сирії є невдоволені, що [...] мієр іде на уступки супроти Франції, з[...] підписав у Парижі додатковий договір у [...] скасування франц. мандату над Сирією [...] договір гарантує Франції більші [...] рії, ніж договір з 1936. р. Сирій[...] вдоволені, що у французькому [...] чалася кампанія проти ратифік[...] зі Сирією.

[...] зірвав дипльоматичні взаємини з Францією.

[...]відомляє з Тегерану, що Іран [...] дипльоматичні взаємини з [...] [...]фіційних вияснень у тій справі [...]

НІМЕЦЬКІ ВПЛИВИ В ІРАНІ.

[...]ред світовою війною Персія була тере[...] гострої ривалізації між Англією, Росією [...] Німеччиною. Тепер німецькі кола знову про[...]являють живіше зацікавлення цим краєм. Іран [...]сідує зі СССР, тому німці стараються запа[...]хувати Совіти і зі сторони Ірану. Як подає закордонна преса, на північнім кордоні Ірану (від Кавказу) німці побудували летунські майдани та вислали туди 40 літаків. 4/5 обслуги летунської лінії Берлін—Тегеран — це німці. Німецькі бомбовики можуть за дві годині з іранських баз долетіти до Баку, осередка совітського нафтового промислу. В Армінабад фабрика Ферро-Шталь заложила свої варштати, а в Гамінабав Круп збудував свої відливні. Все це вказує, що німці підготовлюють випадову базу на південних окраїнах СССР.

Стипендії для молоді.

ОГОЛОШЕННЯ.

Головний Виділ Т-ва „Просвіта“ у Львові оголошує конкурс на такі стипендійні підмоги у 1939 р.:

1) **Чотири** одноразові підмоги для українських студентів (ок) високих шкіл, української народности, уфондовані **ВП. Ліною і Миколою Малицькими** із Шляхтинець к. Тернополя.

2) **Шість** одноразових підмог з фонду ім. **Антона Кігиницького** для учениць (ків) середніх і високих шкіл. Першенство має рідня Фондатора, далі уроженці села Грабівця, пов. Станиславів та з браку таких взагалі незаможні ученики (ці) української народности.

3) **Девять** одноразових підмог з фонду ім. **К. Валецького** для учениць (ків) середніх шкіл селянського походження, української народности. Першенство має рідня Федора Валюка з Олексинець, далі ученики (ці) з Шершенівець і з борщівського повіту взагалі, якінші з інших повітів.

4) **Одну** одноразову підмогу з фонду ім. о. **Станислава Новосада** для учеників (ць) середніх шкіл української народноси.

5) **Одну** одноразову підмогу з фонду ім. **Петра Будзінського** для учениць української народности з Гусакова.

Подання вносити до дня 31-го січня 1939 р. до Головного Виділу Т-ва „Просвіта“ у Львові, Ринок ч. 10. До подання долучити: 1) опис життя, 2) останні свідоцтва, 3) свідоцтво незаможности, 4) посвідку студентської організації або дирекції своєї школи. При родинних стипендіях (ім. А. Кігиницького і К. Валецького) долучити доказ посвоячення.

Львів, дня 28-го грудня 1938.

Головний Виділ Товариства „Просвіта“ у Львові.

Французький уряд проти британської інтервенції у франко-італійському проєкті.

Мін. Бонне відбув розмову з англійським амбасадором у Парижі. Обговорюючи цю розмову, льондонська преса повідомляє, що Бонне заявив бриг. амбасадорові, що **Франція не бажає собі якої інтервенції в Римі. Париський уряд не хоче, щоб Чемберлен підчас своєї гостини у Мусоліні виступав як арбітер між Францією й Італією.**

З огляду на те, льєм. Чемберлен не буде підчас своєї римської гостини взагалі порушувати італійсько-французького спору. Коли Мусоліні буде намагатися ввести цю тему підчас розмов, то премієр Англії заявить йому, що цей спір торкається Франції й Італії, які самі мусять його вирішити.

Головною темою римських розмов будуть еспанські справи.

—o—

Зобовязання Франції на Сході.

Під наголовком „Зобовязання Франції“ займається паризький „Тан“ у вступній статті з 27. б. м. сучасними відносинами Франції до Совітів та Польщі. Натякаючи на недавні перипетії Чехо-Словаччини, завважує французький офіціоз у цьому звязку, що французи поперед усього повинні знати, де їхні інтереси та обовязки. Бажати треба, щоб уряд використав першу нагоду й поінформував про це прилюдну опінію. Коли йде про кров дітей, про добробут, господарство й світ майбуття, країна має право вийти з темряви.

Після докладного розгляду юридичного аспекту договорів з Совітами й Польщею „Тан“ відмічає, що европейське положення переходить від кількох років глибокі зміни й відбуваються величезні пересунення рівноваги. З уваги на це виринають різні питання: До якої міри ці договори є ще важні у всіх їхніх подробицях? До якої міри потрібне їхнє зміцнення або — послаблення? Які будуть наслідки такої чи іншої розвязки? Має Франція досить сили, щоб боронити незалежність кольоніяльних посілостей й одночасно вдаватись в небезпечні затії на континенті? Врешті часопис питає, чи Франція спроможна протиставити Італії конечну неподатливість і одночасно вести небезпечну політику у Східній Европі? ... дійсний національний інтерес Франції?

На всі ці питання — пише „Тан“ — може дати відповідь тільки уряд, який має потрібний перегляд положення. Тому, що думки країни супроти всіх тих проблем поділені, є обовязком державних керманичів якнайскорше сказати громадянам, які є шляхи Франції в закордонній політиці.

З поляками брати ... про Бемя, про союз між ... том Кляпкою, з німцями ... спільну нинішню політику ...

З польської преси.

НЕДЗЯЛКОВСЬКИЙ ПРО БІЛЯНС ПОЛЬСЬКОЇ ЗАКОРДОННОЇ ПОЛІТИКИ ПРИ КІНЦІ 1938 Р. — СМОГОЖЕВСЬКИЙ ДУМАЄ, ЩО „ЧЕХИ ТАКИ ПРИЙДУТЬ ДО РОЗУМУ“. — „СЛОВО НАРОДОВЕ“ ПРО СУЧАСНЕ СТАНОВИЩЕ МАДЯРЩИНИ СУПРОТИ КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ. — ТРИЛІТТЯ УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКОЇ НОРМАЛІЗАЦІЙНОЇ СПІОБИ В ОСВІТЛЕННІ „ВЕКУ НОВОГО“.

У варшавськім „Роботніку“ з 28. грудня зачав містити редактор М. Недзялковський огляд міжнародного політичного положення при кінці 1938. р. Наголовок цього огляду: „В обличчі нової ситуації“. В першій з серії статтей читаємо м. і.:

„З польського становища є один безперечний ... чехословацької заг... ... ... ення, понад усякий ... згідне і з ... етнографічною засадою і з волею насел... ... тільки польський соціялістичний рух — ціла польська демократія бажала, щоб відтепер польсько-чехословацький конфлікт перейшов... до історії, як спомин. Подібні тони найшли свій вислів також на сторінках „Газети Польскої“. Думаю, що обміна відручними письмами між б. президентом чехословацької республики Е. Бенешом і президентом Польщі І. Мосціцьким давала великі шанси для такої можливости. На жаль, хвилю прогавили; вона втекла, наче вода струмка між пальцями. Хто завинив? Хто перешкодив?...

Вистачає сказати, що **нинішня республика**, вже не чехословацька, тільки чесько-словацька, **звязала свою долю з політичними плянами „третього“ райху. „Третій“** райх дістав — майже зараз після Австрії — і край Судетів. А рівночасно досяг чи не важнішу ще річ: панування над політикою Праги й над політикою Словаччини. Польська опінія повинна знати, що проблема Карпатської України (в оригіналі: Прикарпатської Руси) довела до конфлікту не між поляками й чехами, **тільки між поляками і словаками** і що словаки в тім конфлікті — ті самі словаки зпід прапору Глінки — в цім конфлікті сперлися... на Берлін. І Берлін має нині відчинені **ворота ген до південно-східних** окраїн Европи“.

*

Кореспондент „Газети Польскої“ К. Смогожевський займається у своїй статті з 29. грудня дуже основно „Новою Чехо-Словаччиною“. Найбільше дивує його факт, що „Прага докладає так багато зусиль, щоб таки втримати в межах союзної держави чехів-словаків та карпаторусів обпросну у Відні Закарпатську Русь“ та що на сторожі безпеки нової федерації залишено аж 17 дивізій.

У системі закордонної політики п. Бенеша це судорожне тримання Закарпатської Руси можна було ще якось розуміти. Це було рамя витягнене до Москви і творило в Малою Антантою ... географічну цілість. З точки погляду ... нової Чехо-Словаччини нема ніякої, але таки ніякої причини видавати міліярди на велику армію та на карпато-український („руський“) сервітут.

М. Смогожевський думає, що:

„нові державники, що стоять на чолі нової Чехо-Словаччини, є поміркованими й розумними людьми. Впиравшись при фікції „тріялізму“ другої республики далиб себе вони втягнули на ту саму дорогу, яка вже довела першу республику до катастрофи“.

Читаючи заклик п. Смогожевського до празького уряду, щоб ліквідував армію та добровільно ампутував державну федерацію коштом Карпатської України, здається нам, що п. Смогожевський зі своїми порадами щонайменше... дуже спізнився. Але все як було й буде надалі, що одні публіцисти історію передбачують, а другі й доконаних фактів не розуміють.

*

На прикладі небуденної історії з життєписом премієра Карпатської України о. Волошина, життєписом, свідомо пофальшованим і залюбки міщеним навіть поважнішими органами польської преси, пригадали ми вчора нечесну методу боротьби, якої частина польської преси уживає в поборюванні українства, зокрема всього того, що звязане з Карпатською Україною. Сьогодні звертає увагу на неправдивість інформацій польських аґенцій про Карпатську Україну навіть ендецьке **„Слово Народове“** (ч. 369 з 30. січня), яке в рубриці „Огляд преси“ й під наголовком: „Мадяри не цікавляться Русею“ пише ось що:

„ПАТ аплікує нам щодня порцію сензацій про Закарпатську Русь, видуманих в мадярськім Унґварі (тобто Ужгороді — прим. ред. „Діла“). Поза Польщею цих вісток не містить ніякий щоденник. Не друкує їх уже й мадярська преса. Ось кореспондент „Кур'єра Варшавского“ повідомляє:

„Мадярська преса, наче від удару чародійної палочки, виявляє незаінтересованість для Руси, неполагоджена справа якої не сходила з її сторінок, проймається ... новою кампанією Гітлера проти Совітів, живо інтересується політичним, господарським та культурним розвитком свого ексворога Югославії і вдаряє в ніжно мирову ноту порозуміння з Румунією.“

Мадярів цілком приєднано для плянів Гітлера, що найде свій вислів у близькій подорожі міністра Чакія до Берліна.

... після серії хитань, ... пише „Век Нови“ з 30. ... що має ... характеристичн... дента, або ... співпраця. Біл... ського трьо... ліття“ — украї... стійнилась у ... 1935. на пло... Вихідною точк... для неї бу... динока можливі... широкої ... ської справи веде... через поль... **конфлікт.** У тім ко... конфлікті єдин... для українців — **це с... льний фр... шею.** В повищім мірку... чні за... мога тези, що лягла у основу в... договору з Петлюрою, і ... лізнів... й політично узасаднив Донцов.“

Тут „Век Нови“ перепо... ... тичні тези Донцова з його „По... літики“, тези, які так часто залю... пер польська преса, а які зводя... що українці, маючи до вибору ... Польщею, мусять заявитись за ... продовжує:

„Здавалося б, що з хвилин... гументи (д-ра Донцова) промов... ... відповідальних українськи... справи повинні піти гладко впере... зація, збудована **на фундаменті с... тересу,** повинна була поглиблюва... во усувати сліди вікової пол... ... укра... боротьби. В дійсності ... ... мо — н... лізація провалилась. На ... румовищах ро... **нові, фантастичні квітки,** що вигріваються при берлінському сонці. Нормалізація провалилась — кажуть українці — з польської вини.

„Дійсно — продовжує „Век Нови“ — нормалізація від початку не мала в нас доброго підсоння. Викликала протести, нереляк, неохоту. Коли почала хитатись, з польської сторони — маємо на думці суспільність — **нічого не зробили, щоб підтримати її.** Свого часу ми звертали увагу на тактичні **причини** цієї рішучої непопулярности нормалізаційної **ідеї в** польській прилюдній опінії. **Нині сягнемо до** глибшого моменту.

„Річ безсумнівна, що польська опінія від переможної кампанії в 1920 р. **привикла до деякого легковаження російської небезпеки;** значне реальніше оцінює **німецьку небезпеку.** Тому то й оскільки ніколи не **бракувало в** Польщі груп, які керуючись протинімецьким мотивом готові були шукати союзника у Франції, Чехословаччині й навіть Росії, **оскільки скептична оцінка російської небезпеки ніколи не зуміла витворити ширшого заінтересування для українців як природних союзників.** Що правда винятки були і є (варшавська прометейська група), але більшого впливу на опінію не мали.

„В тих умовинах концепція польсько-української співпраці мала до поборення **найбільші трудноші.** Не зважаючи на широку теоретичну підбудову, що звязана зрештою не стільки з біжучим моментом, скільки з неозначеним ближче завтра, цей плян не зміг перейти в інстинктовну орієнтацію суспільности, ні закорінитись, ні проломити опорів. А будуть і є ці опори **винятково могутні; кормить їх та зміцнює український ірредентизм.** Цей ірредентизм не припинився навіть у кульмінаційній точці нормалізації. Її апольогети, добираючи аргументів, рахувалися з ним аж надто виразно. Польський читач, що студіював тодішню пресу УНДО і її викрутаси, мусів **стати підозрливим.** Мусів наконечно квестіонувати щирість п. Мудрого й тов., але мусів бачити, що дійсністю є **ірредента, а нормалізаційна ідея** чимсь **штучним, звилевим, конюнктуральним.**

…нка без політики.

Арабські церемонії.

Бенкет в арабського вождя.

…андрівні арабські племена, які мандрують …рабській пустині, до нинішнього дня при…ержуються традиційних звичаїв. Подорожник, …ний у мирних справах зайде до табору кочовни…ків, може напевно числити на те, що його приймуть якнайчемніше та з найбільшою гостинніс…тю, з гостинністю, якої не знають в Европі.

Для араба гість — це свята особа. Отже в першу чергу подорожного приймають філіжанкою кави перед шатром вождя, голови роду. Пиття кави злучене з традиційними церемоніями. Чарку з кавою треба держати у правій руці, бо якби навіть хтось лиш сягнув по неї лівою рукою, вважають це великим нетактом. Пити мусить гість малими ковтками та, борони Боже, не похвалити кави. Вдоволення треба виявити усміхом і конче попросити ще одну чарку кави, що означає, що кава гостеві справді смакувала.

При каві всі сидять на дивані. Коли гість випе каву, не сміє поставити філіжанки на диван; гість мусить тримати її в руці, доки господар, або хтось із прислуги її не відбере. Той звичай має своє оправдання. Густа арабська кава залишає по собі плями, що їх дуже важко булоб відчистити. Коли гість поставив би філіжанку на диван, міг би його поплямити. Дивани арабських начальників здебільша старовинні й дуже дорогі.

Хоч араби-кочовики миють своє начиння тільки піском, бо вода у пустині є надто дорогоцінною рідиною, щоб її можна було вживати до миття начиння, філіжанки, в яких подають каву — зовсім чисті. Господар смертельно образився би, якби гість оглядав філіжанку. Один англійський дипльомат, який вів переговори з одним із наймогутніших арабських племен, стра…зовсім довіря арабів та не виконав свого …ня, бо коли арабський вожд почастував …кавою, він оглянув філіжанку та витер її …хусточкою.

…ідчас кави не лишає говорити про якіне…інтереси; говорять тоді лиш про байдужі …ни.

Кава — це лиш вступ до справжнього бенкету. Коли гість пе каву, жінки з гарему господаря приготовлюють у шатрі справжнє прийняття, на яке складається: риж варений в козячім молоці та баранина, краяна на малі куски, яку підливають гострими або солодкими юшками. Всі їдять пальцями, сягаючи до спільної миски. При тому гість мусить памятати, що по їжу можна сягати лиш лівою рукою, бо правою араби… обтирають ніс.

Отже треба спершу сягнути по риж, набрати його в долоню, зробити з нього кулю та відтак помачати в юшці, яку теж подають в одній, спільній мисці. Щойно, коли гість зїсть риж, бере мясо. Підчас їдження панує повна тиша, що її перериває лиш прицмокування язиком, на знак що гостям їжа смакує. Таке прицмокування — це своєрідний арабський добрий тон при столі.

По бенкеті заможніші господарі дають гостям воду заправлену мяткою, щоб нею виполокати рот та подають воду до рук в мисочках. Вода до рук — це на пустині вибагливість, яка межує майже з марнотратністю, бо водою там дуже дорожаться. Бідніші араби миють собі по їдженню руки… піском.

Коли гості скінчать їсти, господар виводить їх із шатра, подає перед шатром каву та нарґілі, значить люльки прикріплені до великих начинь з водою. Дим переходить крізь воду та має особливо приємний смак для куриця. Підчас курення нарґілі всі мовчать. Коли гості викурять нарґілі, господар виносить перед шатро кілька килимків та подушок, кладе їх по тому боці шатра, де є сяка-така тінь і просить гостей трохи передріматися.

Підчас курення нарґілів та пиття кави, в шатрі їдять за той час домашні останки страв, що їх залишили гості. Відтак прислуга виносить собакам кости.

Щойно по цілому бенкеті, по каві й по викуренню нарґілі та по…дрімці подорожний має право говорити про інтереси, які його привели до господаря.

Робот — кат.

В американській пресі появилися недавно статті, в яких автори ведуть гарячу пропаганду, щоб присуд смерти на засуджених виконував не кат, але щоб цю функцію виконувати зовсім механічно. Автори тих статтей запевняють, що коли кат лиш привязує засудженого, скажім, до електричного крісла, то така робота має на нього поганий вплив, нищить нервово та навіть його дегенерує. Отже автори тих статтей попали на новий плян, який на їх думку радикально розвязує згадану проблему. Вони домагаються, щоб ролю ката виконував не чоловік, лиш робот. При тому вони підкреслюють, що спосіб виконування екзекуції зовсім байдужий, бо робот може засудженого застрілити, зрубати йому голову, вдушити чи навіть убити ударом своєї залізної руки.

При екзекуції не булоб ніяких свідків, бо засудженого впускалиб до спеціально приладженої кабіни, опісля там входилаб лиш комісія та лікар, щоб ствердити смерть засудженого.

Як бачимо, то механізація захоплює в Америці всі ділянки й не можна булоб сказати, що в цім випадку механізація справді виходилаб на користь людству.

Народ, що не знає числа „9“.

Баронова Дінесен, данка з походження, провела двацятьпять літ на фермі в Полудневій Африці та видала недавно незвичайно цікаву книжку споминів та своїх обсервацій. Край новий, звичаї патріярхальні й первісні.

У своїй книжці авторка подала багато цікавих подій, що їх переповідає вона, наче анекдотки. Наприклад одна подія, що її авторка пережила на самому початку свого побуту в Африці.

„Це був перший рік мого побуту в Африці. Молодий проворний шведський фармер учив мене числити мовою тубильців. Число девять звучить у тому діялекті так, як по шведськи слово, що рішуче не надається на передрук у цьому місці. Мій учитель числив: шість, сім, вісім, — і почервонівши, додав:

— Девять вони не мають!

— Значить, вони числять тільки до вісім?

— Ні… вони перескакують… вісім, десять, одинацять.

— А девятнацять?

— Девятнацять вони теж не мають. Вони не мають ні двацятьдевять, ні трицятьдевять.

Я була просто захоплена! Що за справді оригінальний нарід, яка незалежність та свобода думки! Сім, вісім, десять… а девять нема.

Мала я молодого слугу Захара, тубильця. У нього на лівій руці не було пальця. Мабуть — подумала я — тутешні люди відрубують дітям один палець, щоб облекшити їм числення та аритметичні чинности.

Я хотіла написати навіть малий нарис для одного копенгагенського журналу.

І щойно згодом довідалася в чому діло!“

—o—

Обовязкова лектура кримінальних повістей мала протилежні наслідки.

Управитель одної середньої школи у стейті Юта в Америці станув на дуже оригінальному становищі щодо т. зв. сензаційних повістей. Як відомо учителі дивляться не конче прихильним оком на таку лектуру.

Оригінальний педагог не лиш не заборонив своїм учням читати сензаційні повісти, т. зв. „кримінальні і детективні романи“, але ще їх навіть до того приневолює, заявляючи, що така лектура впливає успішно на умовий розвиток учнів, бо виробляє в них дедукційні здібности.

У звязку з тим примусом читання сензаційної лектури оригінальним педагогом, у школі ствердили, що учні з чимраз більшим зацікавленням починають читати твори поетів та класичних письменників. Це промовляє щераз за старою як світ правдою, що все те, що людина мусить робити під примусом, перестає її цікавити і навпаки заборонений овоч „мають за якнайкраще смакує.

—o—

Непозволена операція кота.

Пані Ельза Дорлінґ з Вемблей, як подає „Таймс“ відповідала перед одним із льондонських судів за безправну „підлічу кота операції“, не застосувавши при цьому відповідної обережности та гуманітарних умовин. Суд засудив її на 5 фунтів грівни й на 3 гвінеї коштів. Обвинувач товариства опіки над звірятами заявлював, що операція була переведена болюче.

Тепер місіс Дорлінґ виграла апеляцію, бо суддя ствердив, що є деякі сумніви, чи кіт справді терпів. Тому Т-во опіки над звірятами мусіло заплатити 10 гвіней судових коштів.

—o—

ПРИВАТНИЙ ЛІТАК АНГЛІЙСЬКОГО КОРОЛЯ.

В найближчому часі англійський король Юрій дістане 18-особовий пасажирський літак до власного ужитку. Літак марки „Гавіленд Флемінґо“ зможе розвинути скорість до 400 км на годину. Той літак коштував 100 тисяч фунтів стерлінгів. Досі король Юрій мав 4-особовий літак.

Досліди над скороченням часу операції.

Архитекти працюють уже від довшого часу над плянами таких мешкань і таким розміщенням меблів, щоб пані дому заощадити якнайбільше ходження по кімнатах. Такі самі спроби рішив 60-літній лікар Льоренс із Саміт у Ню Джерсі застосувати в хірургії.

Отже він велів сфільмувати цілий хід операції сліпої кишки і переглядаючи відтак уважно ту фільму, намагався провірити, кілько рухів виконує оператор без потреби. При тій нагоді він ствердив, що інструменти були на підручнім столику непрактично розміщені, що доглядачки та асистенти зовсім непотрібно крутилися сюди й туди, що оператор сягаючи по інструменти ніколи не мав їх на відповідному місці.

Тому дотепний хірург почав тренувати, щоб набрати теж вправи і в лівій руці, та щоб він міг послуговуватися нею так, як і правою. Крім того д-р Льоренс поміняв місця, на яких підчас операції повинні були стояти доглядачки й асистенти та переводив проби так довго, аж вкінці йому вдалося замітно зредукувати кількість зайвих рухів при операції. Відтак д-р Льоренс пішов ще далі: він видумав для асистентів спеціальні крісла, які дають їм змогу сидіти підчас операції.

Тепер у лічниці Саміт вдалося після введення тих новинок зредукувати час операції від 25—50%.

Економічний огляд.

Положення на збіжевих ринках.

Писати нині про збіжеві ринки дуже незручно, бож безпосередньо заінтересованих тим питанням хліборобів бере просто лють на саму згадку про ціни збіжжя чи про „нещастя намірного урожаю", а з другої сторони заінтересовані споживачі хліба чують тільки зі сторони хліборобів великі нарікання на сильну обнижку цін, хоча властиво її не відчувають. На цій обнижці цін хліборобських продуктів тратить хлібороби, тратить також споживачі тих продуктів, бо не бачать того реально, а чують тільки нарікання. Однак хоч як це для всіх остогидле питання у теперішніх днях, то всеж воно є реальне, життєве, і тимто треба час до часу присвятити йому дещо уваги.

Положення на збіжевих ринках в останніх кількох роках доказує як глибоко помилявся Мальтус, який боявся, що не вистарчить хліба та інших харчів для людей. Він твердив, що зріст населення йде в геометричнім поступі, тоді як зріст продукції збільшається аритметично. І дійсно, якби слідкувати за числами зросту тих двох ділянок, то Мальтус теоретично міг побоюватися браку поживи в тих часах, коли жив. Він не знав іще, що видатність з одного гектара можна буде збільшити, незалежно від збільшення самої поверхні засівів. І саме останні роки доказують, як високо ця видатність з одного гектара збільшилася, та заспокоїла всі потреби людського шлунка. Кілька чисел, які подаємо, саме доказує, які ще є можливости збільшення продукції.

Збір з 1 гектара у сотнарах:

[illegible]	1938 р.	Пересічна з 1928/37. рр. Найвища	Середня	Найн.
[illegible]	25.6	23.6	21.1	19.1
[illegible]	21.6	25.2	22.4	20.4
[illegible]ччина	19.9	21.6	17.1	13.5
[illegible]	18.0	18.0	15.1	11.6
[illegible]	16.2	16.5	13.7	11.4
[illegible]	16.1	16.0	14.0	11.9
[illegible]	13.8	13.9	11.7	8.4
[illegible]	13.1	11.6	9.3	5.3
[illegible]	13.1	13.6	11.8	7.8
[illegible]	12.8	14.8	11.3	7.5

[illegible] саме це збільшення продукції в останніх роках сталося „нещастям" для хліборобів. Споживання хліба, без огляду на 15 мільйонів річного приросту людей не зросло так високо, як зросла продукція збіжжя, через що подача збіжжя є більша від попиту на нього, з вслід за ним мусіла прийти знижка цін. Неврожай у Злучених Державах Півн. Америки в 1934 і 1935 рр. вплинув дещо на підвишку ціни в 1936. і 1937. р., однак в 1938 р. урожай там випав несподівано добре і це вже вистачило, щоб затяжіло маривом над збіжевими ринками у світі.

Ціни на всіх міжнародніх ринках обнизилися. Обнизилися вони також у Польщі. Цікаве, що у Польщі обнижка цін іде зі заходу (Познанщина і Поморя), де цьогорічний урожай був гарний, коли врожай у Східній Галичині і на Волині не дуже то випав добре, навіть можна сказати гірше, як у 1937 р. — в році сильної посухи. Тоді вродилося менше соломи, але більше й кращого зерна, а цього року багато соломи, а мало зерна. При тому якість того зерна дуже лиха. Одначе неврожай на наших землях не міг заважити на ринках у Польщі, а тим менше на світових ринках. Ті землі за малі простором і своєю продукцією, при тому не можуть повести своєї господарсько-збіжевої політики. Хвиля знижки цін збіжжя охопила наші землі та й на тому найгірше вийшли збіжеві райони. Куди кращий інтерес зробили би на тому підгірські й гірські околиці, де люди властиво купують збіжжя, але якби ціни тварин були піднеслися чи було дещо більше праці у лісах.

Що буде далі? Будуччина перед людьми закрита й людина на підставі минулого й теперішнього може тільки передбачувати — вгадати або помилитися. Певно можна твердити, що вже не прийде у тій збіжевій кампанії до дальшої знижки. Поперше ціна вже й так упала дуже низько, що нема куди вже падати. Теперішній стан може тільки так дальше тривати, або можна надіятися, що ціна навіть дещо піднесеться.

Чим далі від жнив, тим менші запаси і на передновок звичайно ціни дещо звишкують. Урожай на південній півкулі заповідається не дуже добре, отже не вплине на обнижку. При тому запотребування збіжжя в останній час сильно зростає. Кілька прикладів: Англія закупила у Злуч. Держ. П. А. 500.000 тон пшениці. Німеччина купує більші кількости в полудневосхідніх краях Европи головно в Румунії, куди спрямувала свою господарську й політичну діяльність, а вістки з Італії кажуть, що там урожай був слабий, але тільки для того, щоб закупити по низьких цінах говорили про кращий урожай. Совітська Росія разом зі Сибіром та Совітською Україною в перших початках цьогорічної збіжевої кампанії кинула більші запаси на світові ринки, та вже від другої половини листопада не продає майже нічого. Видно запаси вичерпалися, або тримають їх на „непередбачене".

Запаси збіжжя в Польщі не великі і перші вістки про врожай були тут куди кращі, як востаннє випали докладніші обчислення. Говорили в місяці вересні, що в Польщі буде 1.000.000 сотн. надвижки, недавно вже говорили тільки про 600.000 сотн. надвишки, з чого вже багато продали і частину з того вже вивезли за кордон. У хліборобів нема багато збіжжя і деякі більші господарства (фільварки) цілковито його випродали, бо мусіли заплатити податки чи платні рати довгу. Не можна було продати тварин, бо торги замкнені через пришчипу. Зрештою врожай був не надзвичайний, а Познанщина чи Поморя скоро випродадуть, як це було попереднього року і на весну можуть навіть купувати для власної потреби.

Зрештою, повстає питання, чи саме під весну побажана звишка цін збіжжя для самого селянства, яке здебільша також випродало ті свої мізерні запаси, а багато селян буде мусіти навіть купувати в часі переднівку. Треба буде купити вівса на засів, бо він слабо зародив, гречка також не вродила, було трошки пшениці й жита то це придалося восени на податки та на „чоботи" і для себе не залишилося. Ось такий стан на наших збіжевих ринках. Для нас він некорисний під кожним оглядом.

Інж. А. Адамчук.

Диктатори польського господарсь[illegible]

В календарі, що його видала [illegible] „[illegible]брона Народу" на рік 1939, поміщена статт[illegible] [illegible]ловом, який подали ми вище. В ній розгляд[illegible] [illegible]коло 21 „сірих емінеицій", що мають найбільш[illegible] на промисл і фінанси Польщі. Для інформації [illegible] їх у значному скороченні також нашим читачам [illegible]ні „диктатори":

Інж. Чеслав Клярнер, б. мін. скарбу, президент Союзу Пром.-Торг. Палат. Засідає в надзірних радах або в дирекціях 9 інституцій з капіталом 252.066 тисяч.

Шимон Ляндав, жид, має вплив у 10-х підприємствах (асекурація, електрика і трамваї) з капіталом поверх 66 мільйонів.

Інж. Альфред Фальтер, спольщений жид, відомий на Гор. Шлеську. Засідає він у радах 5-ох установ, які представляють 75 мін. золотих капіталу.

Інж. Гіполіт Ґлівіц, жид, б. мін. промислу і торговлі. Засідає в надзірних радах 11 підприємств з капіталом 68.676 тисяч.

Тадей Епштайн, краківський жид. Співпрацює у [illegible] підприємствах, м. і. у лускарні рижу в Ґдині. З лечиної його власної лускарні рижу під Краковом мав у 1936 р. аж 206.000 чистого зиску.

Едвард Натансон з могутньої колись у Варшаві жидівської родини Натансонів. Він засідає у 5-ох спілках з капіталом 70 мін.

Леопольд Велліш, жид. Має вплив, як член влади, в 9 підприємствах, головно з оборонного промислу. Капітал їх є 49.665 тисяч золотих і 7 мін. бельгійських франків.

Інж. Петро Држевецький, президент Польського Обєднання Металевих Промисловців. Засідає на репрезентаційних становищах у 9 підприємствах з близько 31 мільйонами капіталу.

Люї Фраріс, бельгійський жид. Грає рішальну ролю в 7-ох підприємствах, що розпоряджає капіталом 60.000 тисяч.

Фелікс Вісліцький, вихрест, що не вважаючи на зміну релігії окружається жидами без шкоди для себе. Репрезентує тільки два підприємства: Томашів (26 мін.) і Польхем (7 мін.). Але Томашів — це золотий інтерес. Хоч було там уже багато змін — Вісліцький був завжди пожаданим удільником і президентом управи.

Андрій Вєржбицький, президент „Левіятана", загально відомий парляментарист. Засідає в надзірних радах або дирекціях 7 підприємств з капіталом 219.000 тисяч.

Через „Просвіту" — до Воскресення! Ставаймо під прапор „Просвіти"! Не жалуймо для неї ні праці, ні гроша!

Маріян Шидловський, віцепрезидент „Левіятана", б. міністр пром. і торговлі. Має вплив в 6 фірмах з власним капіталом 31.030 тисяч.

Наум Ейтінгон, жид, потентат, який веде теж величезну торговлю з закордоном (м. і. зі Совітами), посідає споріднені фірми в Льондоні, Ню Йорку і Ляйпцігу. Він заклав теж акц. спілку „Екс-імпорт" для заволодіння торговлею бавовною.

Рафал Шерешевський, жид, голова жидівської становової централі купців. Засідає в дирекціях двох цукроварень (Хелміца і Нова Весь) та „робить" теж у [illegible].

Д-р Феліо Вайншенк засідає у 5 спілках з власним капіталом 14.620 тисяч. Впливи його та інтереси ростуть з року на рік.

Ушер Кон є незвичайно впливовою особою в лодзькому промислі. Має більшість уділів Відзевської Мануфактури.

Андрій Ротвана стоїть на чолі дирекції трьох підприємств з капіталом 24.640 тисяч, маючи з родиною більшість їх акцій.

Антін Веневський, походить із жидівської родини, спольщеної від 100 років. Є він віцепрезидентом „Повшехного Банку Зайдинкового" і репрезентує бельгійські капітали. Всі залежні від нього підприємства мають 62 мільйони власного капіталу.

Йосиф Жихлінський з Познаня грає впливову ролю в госп. житті зах. Польщі. Він зорганізував після війни Банк Цукроварництва і здобув впливи в Банку [illegible]. Бере участь у [illegible] 6 [illegible] Заводів. Капітал усіх підприємств 33.525 тисяч.

Інж. Віктор Гляско зі Львова засідає у проводах 20 підприємств, що належать до франц. нафтового концерну „Малопольська". Збірна сума капіталів усіх акц. спілок і спілок з о. п., де він засідає, є 120 мін. долярів.

Інж. **Віктор Пшедпелський**, хоч гомо новус у госп. житті, грає велику ролю в госп. житті Польщі. Чи йде про цукрову, чи бетонову або дріжджеву фабрику — скрізь чути його прізвище. Він і в Центр. Окрузі дуже активний.

Хтось зарахував недавно, що **у Франції** господарським життям кермує **200 родин**. У Польщі — як бачимо — вистачає **десята частина** того.

ці підозріння,
з незвичайною

до хитався у сво-
, **ендецька, анти-**
очи: нормалізація,
вичайним божевіл-
лити собі на акцію
спільний клопіт —
добре жити з Ро-
рога — Німеччину
чку — українськ

агал цілковит у-
нині знову г чуває
абський, а ого по-
аїни — ст обовяз-

мо, к е „Век Но-
ський ірриден-
е укра 1935. р. Укра-
денцію ати аналогії
обі нині питання:
а ірридента до
аборів, отже в епоху
а живої еміграційної
вух війни між Німеччи-
ею та Росією? Чи при-
польської справи через
була головним мотором
мира серед тих дер-
али стільки суперечних
Ј чи в р. 1914. не дійшло
у, що **польський момент**
ентуючий характер, пере-
польська політика у всіх
під переможним впливом
ці програми реалізувала

українських політиків,
рішились на полі-
зусилля повинно
ліквідацію тих
щадують істну-
будить чуйність
ння добрих вза-
по українськ му
закинули їм думку
, то це у значній
ою."
„Веком Новим" ще

ЧОМУ ІРАН ЗІРВАВ ДИПЛЬОМАТИЧНІ ВЗАЄМИНИ З ФРАНЦІЄЮ?

Авас потверджує вістку, що уряд Ірану зірвав дипльоматичні взаємини з Францією, про що повідомив французького посла в Тегерані.

Як це пояснив іранський посол у Парижі, причиною зірвання дипл. взаємин був один франц. гумористичний часопис, який злобною грою слів обидив перського цісаря.

—o—

БРИТІЙСЬКІ ВІЙСЬКА НЕ ЗУМІЛИ ОКРУЖИТИ АРАБСЬКИХ ПОВСТАНЦІВ.

Велика акція британських військ з метою розбити арабських повстанців і виловити їхніх провідників не повелася. Після 5-денних боїв повстанці проломили перстень брит. частин та втікли, при чому втратили 60-ох убитих і 100 ранених; 11-ох пропало без вісти.

Арабський нач. комітет уважає цей бій найважчою, але й найбільш величавою операцією за час повстання.

ЧИ ВИ ВЖЕ ВИСЛАЛИ ПОБАЖАННЯ СВОЇМ НАЙБЛИЖЧИМ ДО ПОМІЩЕННЯ НА СТОРІНКАХ „ДІЛА"?

Якщо ні, зробіть це негайно. Побажання до 15 слів коштує 2.— зол., кожне дальше слово 2I сот.

Належитість просимо надсилати разом з текстом Зголошення приймаємо до 3. січня 1939 до 12-ої год. уполудне.

По широкому світі.

Новий румунський міністр закорд. справ виголосив перед мікрофоном експозе своєї політики.

Югославський прем'єр Стоядинович прийхав на 2-тижневу відпустку до Швайцарії.

Французький шарже д'аффер у Льондоні повідомив брит. уряд про франц. відповідь Італії на виповідження договору з 1935. р.

Чілійський уряд приняв димісію 15-ох амбасадорів і послів.

У Франції постав під проводом міністра Бонне окремий комітет для справ утікачів.

Уряд СССР сильно обмежив суспільне законодавство

НОВИНКИ.

— **З якнайкращих** шкірок футро — і виковує у нас тільки Юліян Глушевськ... рік оснув. 1926 — Львів, пл. Капітул... пов., телефон 254-46. 2530

— **Рибу** на свята купуйте всі у відом... інж. Б. Попович, Львів, Руська 16, тел. ... Вибір великий. Ціни ринкові. Частина ... ній Школі. 30...

— **„Свят-вечірні й різдвяні страви"**. ... на часі! 80 сот., порто 25 сот. В книгарні „Новій Бібліотеці" Львів, Копцова 4. 2...

— **На Свята Різдва Христового** най... дарунок, це фотографічний апарат з ... української фірми Екомп, Львів, вул. Сикс... ка 29, тел. 203-30.

— **Прикраси на Ялинку** купуємо в неділю 1. ... 1939 р. в Українській Захоронці вул. Руська ч. ...

— **Виступ українських ревелерсів „Евген..." ...** „Зорі". Відомий український хор ревелерсів ... гена" виступить в неділю, 1-го ... варистві „Зоря" при вул. Ві... В програмі: ... Початок вечора в ... низькі.

— **Ілюстрований ст...** ли на 1939 р. розсилає ... „Діла". Тому, що кошти цього календаря ... ні, надіємося, що всі Вп. Передплатники і Читачі „Діла" самочинно перешлють Рідній Школі добровільні датки на покриття кошт... друку. — Добровільні датки слати на чекове конто П. К. О. ч. 503.624

КРИМІН...
...ежні на...

...ДИПИСОМ.

недавно на прохід „ні про-
. Товариство було мішане
учать: чоловіче й жіноче ста-
організатором-провідником був
його буйна, чорна борода живо
лисою головою. Дорогою ми
уміш, увесь час молода половина ду-
розбився гурток на дві однощілі мішан-
тарих" . „молодих".
мерит хов і нічого не помічував і взагалі
тався жартувати, силувався на дотепи
тів показати молодим, що він молод-
их.
вході до ліса затримала нас табличка
м, що вступ дозволений лише за опла-
от. від особи. Розглядаємося за касіє-
ема. Один з молодих адептів сатири
онету й кладе на стовпець біля таб-

ив: „Бефель іст бефель", узнім собі.
прогульці в Дені, а не три кільоме-
чаківською рогаткою.
иство вибухнуло голосним реготом.
ся з молодця чи з напису — невідомо.
т показав усміхнувшись три зуби і
икиванка між ними.
ав я чоловіка, — зачав — що взяв би
зовсім поважно. Мій старий прия-
ремишля, радник в. к. суду мав най-
нію у влади. Знайомі теж нічого вос-

ти нього не мали, а всеж він був темою розмов у товаристві. Мав трохи дивні звички. Все робив за приписом. Оповідав, що ще у школі, казав йому професор ходити 75-центиметровими кроками. Майбутній радник по трьох місяцях дістав запалення суглобів, але зі шпиталю вийшов таки приписовими, півчвертиметровими кроками. Він жував кожний кусень хліба 12, а мяса 17 разів, **бо такий припис вичитав у німецькому підручнику гігієни**. Лягав спати точно в десятій, вставав у шостій годині. Так наказувала авторка якоїсь „гігієни здоровля", яку купив за 50 сот. З театру виходив він завсіди по другій дії, щоб на час бути дома. Ходив усе праворуч навіть на дорозі серед піль. Як підчас дощу вертався з суду, брив майже по коліна водою, що стікала саме правим, нижчим боком хідника. Прочитавши протитуберкульозну відозву пив лише сире молоко. Від часу епідемії тифу завсіди пив переварену воду. У 1927 р. перейшов у Варшаві відтовщеневу курацію, бо важив на 3 кіля більше, він мав росту понад метер, як казала одна теорія щодо ваги тіла.

„В його мешканні був зразковий лад. Над кожним кілком вішака був напис, яку частину гардероби можна на ньому завісити. Також кожний ключ мав арабську цифру, а двері відповідну римську. Лямпа (електричної лямпи не вживав) була в нього прикріплена до стола. На склі давав знак як високо має сягати полумя. Крісла давав спеціяльно робити токареві, бо оперто мало бути з сидженням під кутом 108 ступнів. Окуліст казав йому читати двох з чіт-

далі 23 цм. тож читаючи, мав відповідну шибеничку під бородою, щоб віддаль була точна. Крісло, на якому сидів, було пришрубоване до підлоги. Довго журився радник, що не може вдержати в мешканні урядового тепла 18°. Нарешті за порадою якогось інженіра вдалося йому це осягнути асбестовими плитами. Правда спалював від тоді удвоє більше вугілля.

Спочатком грудня минулої зими вибрався я до нього у відвідини. Йду мостом. Дивлюся, а мій приятель бреде водою вище пояса. Ще був іще не замерз. „Що ви робите?" — кричу до нього, а він показує мені пальцем з води на табличку. Це славний „Фонд праці" забув над рікою напис ще з літа. Міст, мовляв, у направі комунікація повинна відбуватися бродом вище мосту. Міст уже від серпня був направлений, але, цісарсько-королівський радник повітового суду більше зважав на вивішений припис, ніж на мороз. До кількох років він помер на запалення легенів.

Чого ви панство смієтесь? Може таки ліпше мати громадян, що вмирають на старість від приписів, ніж таких, що живуть ціле життя проти них..."

На цю тему почалася серед товариства страшна сварка і товариство поділилося вже не на чотири групи: чоловіків і жінок, старих і молодих, а на стільки, скільки було осіб. Зайшовши у ліс, ми мали вже не пікнік, а справжнє засідання обєднаних політичних партій від ... консерватистів до анархістів.

Ідея тріюмфувала, прогулька пропала.

—o—